

ȘCOALA NOUĂ

Revista pedagogică a corpului didactic primar din jud. Bihor.
Organul oficial al Revizoratului școlar din ORADEA-MARE.

Inserțiuni și relame se publică după
tarif. Manus rizele nu se înapoiază.

Apare la 1 și 15 a lunii.

Director: Gh. Tulbure.

Abonament:

Pe an . . . . . Lei 80
Pe 1/2 an . . . . . Lei 40
Redacția și Administrația la biroul
Revizoratului.

Cercurile culturale.

Nu voi spune nimic nou. Voi repeți numai în formă mai pozitivă ceea ce spuneam în numărul prim din anul trecut al acestei reviste. În articolul program, în care arătam în ce direcții are să-și desfășure învățătorul activitatea extrașcolară, vorbeam la punctul 7., despre așa-numitele „cercuri culturale” de învățători. Și spuneam, că toți învățătorii dintr'o plasă se constituiesc formând împreună mai multe „cercuri culturale”.

Citesc acum, că Ministerul instrucțiunii a luat inițiativa, ca astfel de „cercuri culturale” să se înființeze în fiecare oraș și orașel de provincie. Încă n'am primit instrucții oficiale, dar eu nu aștept atâtea ordine, când e vorba de activitate culturală. Din marile acțiuni de apostolat și de propagandă nu-mi place să fac chestiune de birocrație. Acțiunile frumoase nu se fac cu poruncă, dacă ele nu pornesc din avântul sufletului. De aceea fără a mai aștepta ordine speciale, invit pe toți învățătorii să se ocupe serios de aceste „cercuri culturale”. Ca cinozură asupra felului de a se constitui și de a munci servească următoarele instrucții generale: Învățătorii dela câte 8—10 școli primare, cari gravitează spre un opid ori spre o comună centrală, formează împreună un „cerc cultural”. Acest cerc cultural se întrunește în fiecare lună, conchemat fiind de învățătorul mai în vârstă, proclamat președinte.

Ședințele cercurilor culturale vor fi de două feluri: *intime și publice.*

Ședințele intime au de scop perfecționarea

profesională a membrilor corpului didactic prin lărgirea sferii lor de cunoștințe. Ședințele intime la școlile rurale se vor ține în orele de dimineață, după asistarea școlărilor locali și a membrilor cercului la serviciul divin, iar la școlile urbane, după amiază, înainte de ședința publică.

În *ședințele intime* se vor discuta: metodică scris-cititului, metodică aritmetice în cl. I a, exercițiile intuitive și studiul științelor naturale, muzeul școlar, dexteritățile, în special lucrul manual, curente noi în învățământ și recenzii urmate de discuțiuni asupra lucrărilor.

Ședințele publice au de scop educarea și cultivarea locuitorilor din mediul, în care trăesc membrii corpului didactic primar, prin cultivarea sentimentelor frumoase și îmbogățirea minții lor cu cunoștințe folositoare.

Deocamdată pentru cercurile culturale din județul nostru fixez următoarele subiecte de importanță generală:

1. *Incoronarea și importanța ei simbolică.*
2. *Frumusețile și bogățiile Țării Românești.*
3. *Românii și vechimea lor ca popor pe coborâșurile Carpaților.*
4. *Creșterea copiilor în primii 5 ani.*
5. *Foloasele învățaturii de carte pentru sătenii dela țară.*
6. *Foloasele învățaturii și educației pentru fete.*
7. *Luxul la sate și urmările lui stricăcioase.*
8. *Munca și economia (cruțarea).*

9. *Higiena locuinței și a școlii.*
10. *Paza de boale molipsitoare.*
11. *Combaterea superstițiilor din popor.*
12. *Ajutorarea deaproapelui.*

Aceste tratate se vor citi sau se vor expune cu grai viu, liber, în fața învățătorilor cari constituie „cercul cultural“ și în fața sătenilor adunați. Deosebit de aceste subiecte se poate trata și câte un alt subiect de caracter local potrivit cu regiunea respectivă. Firește, că cu cât aceste cuvântări sau conferințe vor fi pregătite mai serios, cu cât se vor întrebuița cuvinte mai înțelese și mai aproape de mintea ascultătorilor, cu cât se vor aduce mai multe exemple vii și plastice din viața de toate zilele, cu atât ele vor lăsa urme mai adânci și vor aduce roade mai cu folos în sufletele ascultătorilor.

Invit deci pe domnii învățători să îmbrățișeze cu toată căldura inimii acțiunea acestor „cercuri culturale“. Invit pe toți să se apuce de lucru alegându-și fiecare unul din subiectele înșirate mai sus și elaborându-l în scris cu toată osârdia și după cea mai bună știință și convingere a sa. Cel care și-a terminat tratatul să mi-l prezinte sau să-l trimită prin poștă ca să-l revăd și dacă va atinge măsura să-l publicăm în revista noastră „Școala Nouă“.

La aceste cercuri culturale vom lua parte după putință și noi, organele de control.

Deci la muncă cu toții pentru desrobirea culturală a neamului!

Gh. Tulbure.

Educația națională.

Motto: Mărimea unui popor nu se măsoară după număr, după cum nici mărimea unui om nu se măsoară după lungimea corpului; unica măsură este cantitatea de inteligență și de virtute

V. Hugo.

Veacurile de vltregie în care și au dus viața Românii căzuți sub jugul dușman, au făcut ca sufletele lor să nu fie azi atât de puternice pe cât ar cere împrejurările să fie. E drept că neamul nostru și-a avut martirii și eroii pe toată întinderea sa: dar suntem siliți să o recunoaștem că asupritorii au lucrat enorm de mult la adormirea și la înăbușirea sufletului românesc. Au stors bani din sudoarea țaranului român, ca să facă școli de lumină ungurească; au aruncat uitarea și indiferența asupra masei *valahe*

de țărani, ținând seama de ei numai când era vorba de muls vaca: au îmbuibat pe Românii de la orașe ca și pe ai lor de altfel, cu o cultură strimță, păti mașe, plină de cel mai mongolic spirit și egolism; i-au făcut pe aceștia să creadă că decât cultura ungurească nu mai este alta pe lume, fără să mai pomenim de înapoarea Românilor din țara liberă!

Astfel că și azi această orbeală nu li au trecut multora de la orașe. La fiecare pas întâlnești nesocotliți și incapabili de a înțelege marile timpuri în care trăim. Am putea spune că sunt slabi sufletește, căci nu-ți se cere mai mare putere sufletească decât ca să fii aceace te-a lăsat Dumnezeu. Aruncați-vă ochii peste povestea omenirii și vedeți câtă scârbă și cât dispreț s'a aruncat întotdeauna asupra celor ce au fost oamenii împrejurărilor: Ungur cu Ungurii, Român cu Românii, Turc cu Turcii și orișice cu orișicine.

Școala românească de azi are o menire mai mare ca oricând, căci ea trebuie să rechieme la viață românească atâtea suflete peste care moartea vola să și întindă pânza ei neagră. Dar mai cu seamă aici la granița școala românească nu trebuie să-și mărginească menirea sa numai la o lumină rece; aici trebuie să se împrăstie cu mână plină belșugul cald al culturii românești. Aici școala trebuie să cheme pe Români la viață nouă; iar cel ce chiamă la viață românească pe cel ce-au zăcut în întuneric, trebuie ca ei să fie mai întâi Români convinși, luminați și cu mult suflet de apostoli. Ca să aprinză focul românesc, trebuie să ai tu mai întâiu acest foc; ca să împrăștii cultură românească, trebuie ca să te fi dezbrăcat de haina mongolă a culturii streine și să te îmbraci în mândra și fermecătoarea haină a culturii românești.

Nenorocirea noastră este că pe lângă orbeala ungurească, se mai adaogă și timpurile de materialism și de interes în care se pare că se afundă toate popoarele. Căci pentru a fi bun Român, sau bun Ungur sau ce te-a lăsat Dumnezeu, ți se cere să fii înainte de toate idealist. Niciodată nu va fi bun Român acela care va spune mereu: „dar vină cine vor veni, Ungurii sau Românii, numai să fie bine!“ sau acela care nu îndrăznește să-și manifeste sentimentele românești, de frica împrejurărilor: „căci cine știe dacă n'or mai veni iară Ungurii!“ Asemenea oameni își merită soarta de sclav, de cățel lingușitor și disprețuit de toată lumea. Aici la graniță, unde gălăgia neputincioasă a stăpânului de eri se aude mai bine, ți se cere cu adevărat puternic suflet, multă demnitate și îndrăsneală să te afirmi aceace ești.

De acea pentru a rechema la viață românească mii de țărani, se cere ca mai înainte de toate să la dăm suflet tare și încrezător în puterile sale. Și lucrul va fi cu atât mai greu, cu cât sârmanii oameni s'au obicinuit cu o viață vecinic sub stăpâni; au crezut veacuri întregi că domni cu carte nu pot fi decât cei ce vorbesc ungurește. Va fi cu atât mai greu

cu cât acum încep să vadă lumina cea adevărată și să umble pe propriile lor picioare. Cu atât mai greu cu cât erau deprinși să admire ordinea ungurească, pe care și azi o mai laudă mulți inconștienți și cari n'au băgat de seamă că era ordinea făcută de stăpâni cu pușca jandarmului cu pene de cocoș. Cui a plăcut această ordine și mai ales cine o regretă, dă semne de o degenerare sufletească regretabilă și cu aceștia vom avea mult de lucru.

Sunt Ardelean și eu, cu suflet și trup moștenit de la lobăgii și robii Ungurilor, dar școlile din România liberă mi-au calit sufletul la focul cei curat românesc. E o datorie sfântă pentru toți, dar mai ales pentru Ardeleni, cari pot și se simt în stare să miște lumea, să nu se odihnească o clipă, până ce nu vor vedea aici la graniță suflete puternice de Român.

Să nu-și închipue cineva că de acum avem dreptul să ne odihnim pe roze, căci visul ni s'a împlinit. Nu, iubiți învățătorii până nu ne dispăre orice îndoială, orice șovăială, orice frică de a ne manifesta ca Români, până atunci nu avem dreptul la odihnă. Și siavă Domnului, un ținut de țărani, din mijlocul cărora s'au ridicat martiri și apostoli ca cei din Beluș și cei din Satul Mare, un ținut ca acesta merită toată atenția noastră. Avem ștofă bună, numai să știm să o lucrăm și suntem niște netrebnici dacă nu o lucrăm!

Cultura românească există și dacă cei de aici nu au putut auzi de ea, lumea care a avut ochi a văzut-o. Ea este la înălțimea cel puțin a celei ungurești și vă încredințez că ea se potrivește mai bine pe sufletul românesc de aici, căci este izvorâtă din suflet românesc.

Și haine și cântece, și jocuri și obiceiuri, și injurături și blesteme, toate le-au împrumutat de la domnii de până acum, pe care i credeau demni de imitat. Nu este oare de râs să te îmbraci în hainele altuia, croite prea strâmt pentru tine; să cânti cântece izvorâte din inimă strelne; să joci jocurile celor ce au triumfat vremelnic peste cadavrele strămoșilor tăi?! Nu e rușinos să auzi pe străzile orașelor și astăzi, când de trei ani avem școală românească, elevi de liceu și eleve, copii de Români, vorbind cu neșaf o limbă care nu e a lor și care nu e frumoasă ca a lor?! Acestea sunt lucruri pe cari trebuie să le ținem în seamă și să ne acuzăm pe noi înșine dacă se mai petrec.

Nu este vorba de naționalismul plin de ură al Ungurilor; nu e vorba de trufia lor care-i orbea și care i-a lăsat până în secolul al douăzecilea, în care trăim, să albă o minte atât de simțită ca și atunci când au venit poste noi. E vorba de un naționalism firesc și curat, plin de demnitatea omului care are încredere în puterile sale; e vorba de iubirea de neamul tău, fără să disprețuești pe cei de alt neam cari țin și ei la al lor. Ba dimpotrivă să disprețuești pe cei ce nu îndrăznesc să fie aceace sunt. Românul a fost naționalist fără să urască lumea cealaltă, decât atât cât i-a fost dușmană.

Dar omul care nu are curajul să se afirme ce-ace este, acela este un element daunător și primejdios omenirii întregi. Patriotismul românesc, spre deosebire de cel unguresc, are acest bun că este mai inteligent, mai național și mai tolerant. Este patriotismul folositor omenirii, plin de gânduri creștinești; e patriotismul care ne-a ridicat în fața lumii.

Porniți dar pe calea acestui apostolat iubiți învățătorii! Nu vă fie teamă și nici rușine de neamul nosiru, căci al este de origine mult mai nobilă decât multe neamuri; el este luminat poate mai mult decât s'a spus; el are o limbă și un trecut pe care lumea întreagă le-au admirat. Neamul nostru e mai vechi și deci mai înrădăcinat pe acest pământ.

Să nu așteptăm să ne invinulască odată nepoșii de lașitate, de nemernicie și de inconștiență, pe noi care n'am înțeles ceasul acesta sfânt. Mesia a sosit și Aitului nu va mai veni. Să nu fim farisei căci fariseismul a adus un popor în starea nenorocită în care-l vedem azi.

Patriotismul nostru să fie luminat de iubirea de oameni și de sufletele miilor de mucenici, cari au murit cu Ardealul pe buze. Când ne-om cunoaște mai bine neamul, ni-l vom iubi mai mult. „Căci, spune un mare învățat: este mare nenorocire când jumătatea unei nații o urăște pe cealaltă jumătate.”

A fi bun Român înseamnă dar suflet puternic și încrezător în sine; înseamnă virtute!

George Bota

Directorul șc. normale de boești.

Câteva cuvinte asupra pregătirii învățătorilor.

Cei mai mulți dintre noi învățătorii, crescători ai poporului român trebuie să recunoaștem, că ni s'au lăsat multe lacune în educația ce o-am primit în școlile normale.

Aceste lacune ar fi la unii necunoașterea metodelor mai avantajoase la propunerea diferitelor studii din școala primară, alți în aplicarea practică a pomăritului, vituculturii, legumăritului, stupăritului etc. dar în deosebi — precum eu am constatat, — cei mai mulți învățătorii nu avem dexteritate în muzică, desen și în lucrul manual.

Nu mă consider și nici nu pot fi considerat de calumniator al școlii normale unde am inspirat cunoștințele pedagogice. Sunt numai în constatarea unor fapte, crezând că voi putea contribui la îndreptarea rețelor, chiar în interesul instrucției.

În cursul alor 4 ani, cât am stat la acest institut, nici când nu mi s'a impus să altoiesc în pom viețuitor, decât numai în bețe uscate cu nuiete, tot uscate, de răchită. Ce satisfacție ar fi fost pentru mine, dacă puteam gusta fructele aceluia pom — să zicem la terminarea școlii normale — care a fost altuț din partea mea în cursul I ori II.?

Tot la fel s'a purces și la ale stupăritului, de care m'am depărtat cu atâta știință, că am avut momentul fericit, de a vedea prin fereastra de sticlă din dosul coșniței „Zirzon“ cum lucrează albinele.

CUM să ne întemeiem — ca învățători la sate câte o stupărie cât de simplă, dar manuată prin aplicarea cunoștințelor apiculturii mai noi, ? — nici pomană!

Când am pășit în cursul I, al acestui institut, abia puteai zări 2—3 violini la toți elevii în întreg institutul, proprietarii acestor violini ziceau numai „țigănește“, dar nu după note muzicale.

Se făceau zvonuri și glume printre elevii de atunci ai institutului, că mai înainte cu 3—4 ani ar fi fost un harnic profesor, care la prelegerile chimice li-ar fi spus, că „Federvaisul“ e o materie explozivă! (vai de cel-ce cuteza să-și pune în ghete.)

Mie și elevilor contemporani, ni-se explicau despre părțile unui discurs, despre însemnătatea și onoarea ce-i se dă unui învățător, care cu ocaziunea unei înmormântări rostește câte-o cuvântare funebrală ori la-o cununie câte-o predică în legătură cu situația. Mai departe ni-se preda formalitățile externe și interne la pregătirea contractului, testamentului, declarațiunii, mandatului de plată, chitanții etc. Mergeau bine răspunsurile, ca din gramofon. După așa metod de propunere să nu ne mirăm, dacă învățătorul novitii i-și frământa creierii 2—3 oare șiștrica 2—3 coale de hârtie până își combina cumva prima chitanță — fiindcă teoria de sus amintită în praxă nici când nu ni s-a impus să o așezăm. Așa eram vrednici, — de și nu din lenea ori păcatul nostru — să suferim cu regret apostrofarea: „Iată un dascăl dela sate“.

Lacunele, provenite din aplicarea astor fel de metode, numai profesorilor de atunci li-se pot atribui și nici la un caz elevilor, cari au suferit mult — mult în viață din cauza neștiinței.

Cel-ce fac această remarcație, toată știința pedagogică cu care am plecat în ghiozdan, dela acest institut, i-o pot mulțumi, — unicului harnic profesor de pe acele vremuri — Dlul Anton Domide, care a muncit cât zece. Acesta — deja când eu eram pe cursul I. a procurat 65 vioare și a instalat institutul cu tot felul de aparate chimice — fizicale cu colecțiuni de minerale de plante, de insecte etc.

Să privim din dosul culiselor, cum progresază azi în unele școli normale!?

Azi, e timpul suprem să-ne desfășurăm toată știința și să o punem la dispoziția neamului român, pentru a-i croi, a-i edifica ca o cetate nedestructibilă scumpa noastră Patrie română.

În vara anului 1922 am călătorit cu trenul prin județul Sălaj. Am ajuns numai singur într'un apartament, unde mă plictiseam foarte. Odată numai văd că să deschide ușa și intră un tinăr cam de 15 ani, se părea a fi domnișor. Mă salută, îl resalut și îndată începem o conversație în formă de dialog. Să spunea că-i elev dela școala normală „X“. La aceasta enun-

țare a lui îi pun diferite întrebări referitor la mersul învățământului, la toate îmi da răspunsuri înțelepte, se vedea a fi unul dintre cei mai buni elevi și mai iscusiți.

Dintre răspunsurile sale amintesc numai celea mai importante pentru învățător și anume: îmi descrie, că (stupi) albine nu au la institut și că stupăritul numai în teorie îl învață.

Referitor la pomărit îmi spune, că fac diferitele forme de altuire, dar numai cu bețe uscate, adeca se tot aplică metoda cel odinioară aplicat mie.

Dintre toate cuvintele lui celea mai ridicole — dar regretabile — sunt acelea, — când descrie, cum profesorul din economie le amintise, că dânsul, (profesorul,) când era învățător la sate avea un venit de 30—40 mii cor. din stupărit.

Ce ambiție se naște în elevi, când aud astfel de lucruri miraculoase?, dar cu durere trebuie să înghită goi, că ei nici o familie de albine nu au pentru intuiție.

Ca închiere: „Cum î-ți vei săra, — așa vei mânca!“ E un proverb de pe buzele românului pășit.

În deosebi plugarul român a avut ocaziune a suferi din neștiință, el e acela care, dacă ar fi mai cult, ar avea un trai mai suportabil, — ar servi de stânci împrejurul României-Mari și am avea o speranță în viitor.

Cum s'ar putea ajunge o astfel de situație? Numai prin învățători bine educați și calificați conform necesităților timpului prezent.

Cerem și pretindem ca restanța în celea enumerate să fie achitată, dându-ne statul nostru Român tot sprijinul financiar și intelectual de a ținea în tot anul în capitalele, de județe, — cursuri suplimentare, a șterge lacunele învățătorimei — provenite nu din vina lor numai. Capitalul depus în acest scop — nici când și între nici un fel de împrejurări nu va aduce mai mari și mai nobile interese pentru înflorirea lui.

Dauna noastră, provenită din trecut să se escontenteze prin cursuri suplimentare, pentru fiitorii învățători, — în școlile normale actuale!

Dacă nu vom suplini celea de suplinit, — în privința corpului didactic — vom fi condamnați la o așa fel de muncă, precum săvârșește acel sclav, care e condamnat de a goli apa dintr'o fântână cu ajutorul unui vas fără fund!

Dorim, ca jalbele noastre să bată la ușile celor competenți!!

Un învățător.

Apelăm la bunul simț al învățătorilor nostri și-i rugăm cu toată insistența să ne trimită abonamentul răstănt și jumătate abonamentul pe anul curent. Sperăm, că dnii învățători nu vor aștepta să recurgem la alte mijloace de încasare a abonamentelor. Tipărirea fiecărui număr ne costă aproape 2000 lei și când revista e gata ni se și prezintă nota de plată. Greutățile materiale le putem învinge numai dacă învățătorii nostri ne dau sprijinul, care constă în achitarea fără întârziere a abonamentului.

Apărarea națională.

Valurile agitațiilor studențești împotriva Evreilor nu s'au potolit încă, deși cursurile universitare s'au redeschis. Constatată fiind primejdia ce ascunde numărul prea mare de Evrei, cari sunt și cari mai vin mereu în țara noastră, se pare că'n lumea intelectualilor noștri s'a pornit o acțiune comună și mai întinsă de *apărare națională*. Revista, care apare cu acest nume la Iași și în care se semnalează pe bază științifică și documentară pericolul iudaismului la noi, vorbește de o *Uniune Națională Creștină*, care ar fi luat ființă în vechiul regat și al cărei program ar fi în rezumat următorul:

Programul Uniunii Naționale Creștine

1. Silirea Jidanilor de a și îndeplini destinele lor ca nație deosebită în afară de hotarele României, care este teritoriul nației românești.
2. Menținerea art. 7 din Constituție.
3. Scoaterea Jidanilor din armată.
4. Păstrarea caracterului național-creștin în toate instituțiile noastre românești: învățământ, justiție, administrație, artă, presă.
5. Crearea unor căminuri pe lângă gimnazii, licee și Universități pentru elevii creștini.
6. Rezervarea școalelor publice pentru creștini, prin crearea de școli deosebite pentru jidani, acordându-li-se subvenții de Stat, în proporție cu numărul lor față de populația totală a țării, până la rezolvirea definitivă a problemei jidănești prin eliminarea Jidanilor, scăzând subvenția în proporția eliminării.
7. Pentru Universități, nici un jidan să nu poată fi profesor, asistent sau șef de lucrări, sub orice titlu, iar ca studenți, Jidanii să nu fie admiși decât pe baza principiului *numerus clausus*.
8. Recucerirea comerțului, meseriilor și industriei prin favorizarea elementelor creștine.
9. Primirea în atelierele și în fabricile Statului numai a muncitorilor creștini.
10. Acordarea brevetelor de vânzare a produselor Statului și a băuturilor numai la creștini, de preferință invalizi de război și cooperative.
11. Neadmiterea jidanilor ca funcționari în nici un serviciu al Statului, județelor sau comunelor.
12. Primirea în școala de meserii și de comerț numai a fiilor de creștini.
13. În virtutea dreptului de preemțiune a Statului pământurile și imobilele rurale și urbane, rămase în urma exproprierei, să nu se vândă decât la creștini, de preferință obștilor.
14. Pădurile, minele, carierele, bălțile și orice proprietăți ale Statului să nu se dea în exploatare decât creștinilor, de preferință obștilor.
15. Toate întreprinderile de lucrări publice și furniturile ale Statului, județelor și comunelor și ale tuturor instituțiilor publice, să se dea numai creștinilor,

de preferință asociațiilor comerciale și muncitorilor.

16. Societățile privilegiate de Stat, sub orice formă, nu vor putea să alibă, în toate categoriile de sociali, funcționari, angajați, la o altă, mai mult de 5% necreștină.

17. Scoaterea Jidanilor din comunele rurale, unde nu se vor putea așeza sub nici o formă.

18. Păstrarea caracterului actualelor comune rurale până la rezolvirea problemei jidănești, prin strămutarea Jidanilor din țară.

19. Oprirea consumației spiritului și monopolul vânzării alcoolului industriei, făcând ca obștiile sătești să beneficieze de fabricile de spirt, ca anexa ale industriei agricole.

20. Oprirea, sub aspre pedepse, a tăerei rituale a vitelor și păsărilor, ca practică barbară, necorespunzătoare cu sentimentele omenești și cu progresele civilizației.

21. Respectarea strictă a repaosului dominical.

22. Interzicerea, pentru Jidani, de a-și schimba numele, exceptându-se de la beneficiul legii, de care s'a dovedit că abuzează, în paguba ordinii publice.

* * *

Lăsăm să urmeze, tot din acest prilej, câteva păreri ale marelui Napoleon asupra Evreilor.

Intr'o scrisoare a lui Napoleon către fratele său Jérôme, din 6 Martie 1808, găsim următorul pasaj asupra Jidanilor:

„Nimic nu e mai ridicol de cât audiența pe care ai dat-o jidanilor... Eu m'am căznit să îndrept pe jidani, însă n'am mai căutat să atrag alții în statele mele. Din contra, m'am ferit de a face vr'o faptă din care ar fi putut reeși vr'o manifestațiune de stimă față de oamenii cei mai demni de dispreț“.

Iată ce mai zice Napoleon, tot despre Jidani:

„Ar fi o umilință prea mare pentru națiune, de a fi guvernată de rasa cea mai josnică din lume.“

*

De asemenea în lucrarea baronului Gourgaud, denumită *Sainte Helène*, la pag. 270 vol. II, se găsește următoarea părere a lui Napoleon asupra Jidanilor:

Jidanii formează un popor urâcios, fricos și nemilos“.

„Noi trebuie să considerăm pe Jidani nu numai ca o rasă distinctă, dar chiar ca un popor străin.“

Plecare învățător român să-și facă singur comentariul și toți împreună, într'un gând și într'o simțire, fără mult sgomot, dar muncind sistematic și cu tact acolo unde trebuie, să ne facem datoria. Să scăpăm țara de rele și nația de lichele!

Superstiții în școală.

Între multele datorințe ale școlii față de elevii săi este și acela de a desrădăcina din inimile și cugetele lor unele datini superstițioase, recte superstițiile.

Este constatat că elevii aduc superstițiile în școală mai mult din casa părintească și din cercurile aceluia cu care dânsii vin în atingere. Se știe că cele auzite în tinerețe se imprimă mai bine în memorie decât cele auzite în etate mai înaintată. Astfel apoi superstițiile și ficțiunile fantaziei emanează din generații în generații și așa nu arareori obvin la elevi cazuri concrete de superstiții în școală chiar în prezența învățătorului. Aduc un caz concret.

Eram învățător într-o comună din județul Timiș, aveam în clasa III. un școlar care absentă adeseori de la școală. În 17 Martie școlarul absentând iarăși a doua zi îl provocai serios și rezolut să-mi spună cauza pentru care în ziua precedentă a lipsit de la școală. Școlarul răspunse că: eri a fost sărbătoare și tata nu m'a lăsat să vin la școală și să scriu cu condeiul, sau acasă să împung cu acul sau cu sula căci și în anul trecut am scris în ziua de 17 Martie și în vara trecută era gata să mă muște un șarpe. Adecă în ziua de 17 Martie fusese amintirea Cuv. Alexia sau cum îi zic babele: Tăcâtele și poporul susține că în aceia zi nu e bine să împungi cu acul sau cu sula sau a scrie etc. căci făcând aceasta te mușcă șerpii și dormind afară ti se urcă broaștele și șopârlele pe stomac. Iată dar un caz de superstiție! Apoi tot în acele ținuturi se mai țineau așa numiți: Cailui Sânt Teodor; adecă femeile în săptămâna primă din postul mare în toate zilele după amiază de la 3 oare începând nu mai prind plc de lucru în mână până Joi a II săptămână în post susținând că dacă vor lucra în acele sări: le vor călca cailui Sânt Teodor.

În ținuturile noastre de pe aici apoi ține poporul: Jolle din Pasti până'n Rusalii, susținând că dacă vor lucra în acele zile vor veni furtuni și hotarul va fi bătut de grândină. Toate acestea sunt totatătea cazuri de superstiții și credințe deșarte în poporul nostru pe care școala e chemată a le stârpi și a le desrădăcina din inima poporului încă de pe băncile școlii.

Mai ține poporul nostru o droaie de sărbători precum: Foca, Precup, Todorășaliile, Sânta Barbura, Sava ș.a. cari toate sunt mai mult spre dauna și sărăcia lui. Fînd școala chemată în primul loc la stărpirea acestora, învățătorul ar trebui să explice originea sărbătorilor și acestor credințe deșarte, atunci însă ar trebui să între cu explicarea în mitologie, ceea ce ar fi prea greu pentru elevii școlii primare.

Rămâne deci că învățătorul va arăta, că dintre aceste sărbători, multe sunt sărbători păgânești cari le-am moștenit de la Romanii cei vechi cari se închi-

nau la chipuri cioplite, cai boi, șerpi ect. Aici vin explicate Jolle din Pasti până'n Rusalii pe cari Romanii cei vechi le țineau în onoarea zeului Ios care era zeul vânturilor și furtunelor. Apoi vom arăta că o parte dintre aceste sărbători le-am moștenit de pe vremile când țaranul român era supus Domnilor de pământ, pentru a mai scăpa de lucrul domnesc. Unele sărbători apoi le-au născocit babele leneșe cărora nu le-a plăcut lucrul, de unde apoi se și numesc sărbători băbești.

Procesul la combaterea acestor sărbători și credințe ar fi următorul:

Voi copii știți cele 10 porunci? Care e porunca întâi? Eu sunt Domnul D-zeul tău să nu ai alt D-zei...

Care e porunca a doua? Să nu-ți faci ție chip cioplit... Vedeți, că oamenii din vechime au greșit și au călcat porunca lui D-zeu, ei își făceau chipuri cioplite apoi sa închinau la șerpi și alte animale la stele etc. pentru că nu aveau atâta învățătură ca să cunoască pe D-zeul cel adevărat. Dacă voi n'a-ți lucra în ziua: Alexia, atunci a-ți face tocmai ca oamenii din vechime adecă a ții cinstii șerpii și broaștele. Dacă mamele voastre nu lucră în sărbătorile cailor, atunci ele cinstesc caili întocmai ca păgânii. D-zeu a zis: 6 zile să lucrezi, iar a șaptea este ziua Domnului. Care este ziua Domnului? Dumineca Vedeți dar că D-zeu a poruncit ca numai ziua Duminecei să o serbăm. Totu-și ați mai ști spune și alte sărbători? Crăciunul, Botezul Buna vestire, Floriile, Pastile, Rusalii, Sântii ap, Petru și Pavel, Sânta Maria ș. a. Vedeți aceste încă sunt sărbători în cari cinstim pre D-zeu fiul, pre Duchul Sânt, pre Apostoli, pre Fecioara Maria ect. ... Sărbători însă precum: Alexia, Cailui Sânt Teodor, Sânta Barbura, Sava, Foca Marț'a Vinerea ect. le au scornit numai babele cele leneșe cărora nu le place lucrul. Ascultați ce vers au scornit babele leneșe ca să nu lucreze:

Din părinți am apucat:
Luni și Marti eu n'am lucrat,
Mărcurea o țin legată.
Joia nu mi-se arată.
Vinerea e sărbătoare
Sâmbăta boală'n picioare.

Va să zică săptămâna întreagă să nu lucrăm nimic! Apoi dacă nu vom lucra? Cu ce vom trăi? Cu ce ne vom îmbrăca? Știți că D-zeu i-a zis lui Adam că prin sudoare. Așa dar și noi trebuie să ne-o câștigăm prin muncă, prin osteneală. Să lucrăm dar cu bărbăție și diligență căci atunci vom fi mai îndestulați nu așa săraci cum șuntem azi. Vedeți alte neamuri mai învățate și mai sânguincioase decât noi, cât de bine stau! Ele nu țin: Alexia nici Cailui Sânt Teodor și totu-și nici șerpii nu-i mușcă, nici caili nu-i calcă. Ele nu țin atâtea sărbători băbești și pentru aceia le și merge mai bine decât nouă. Acum mergând acasă, spuneți părinților, fraților

și altor rudeli de ale voastre, să se desveje dela atâtea sărbători scornite de unele babe leneșe, căci nu numai că nu li-se va întâmpla nimic ci încă lucrând vor spori în avere; afară de acela este păcat a ținea astfel de sărbători prin cari și azi adorăm unele animale și zeli păgâni precum făceau popoarele cele vechi cari nu cunosteau pe D-zeul cel adevărat.

În fine acest subiect este unul dintre cele mai utile și frumoase pentru prelegerile populare.

Meletie Suciu

inv.

Școala și educația morală.

Cu câțiva ani înaintea izbucnirii războiului mondial a fost congresul moral internațional la Londra, unde cei mai vestiți pedagogi ai lumii ca d. e. dr Förster, au discutat degradarea morală zilnică a societății omenestii și modul de salvare. S'au discutat principiile educației morale; disciplina ca factor influențator asupra dezvoltării caracterului; despre coeducație, la care punct toți pedagogii de sexul bărbătesc au fost pentru coeducație, numai pedagogii de sexul feminin în frunte cu Miss Isabel Cleghorn au fost contra, declarând, că bărbații nu sunt competenți a hotărî în chestia asta, iar femeile, cari singure știu numai prin ce piedece trec fetele în etate de 14—18 ani, sunt dușmane înverșunate coeducației și în acest sens, femeile au învins.

Interesante au fost declarațiile inspectorului școlar din Neufchatel, Latour, care a spus, că pânăcând învățătorul nu va fi prețuit după misiunea cardinală ce o îndeplinește, toate hotărârile congreselor sau legile țărilor respective, nu au nici o valoare.

Dacă înaintea rezelului lumea pedagogică a ținut necesară convocarea unui congres moral internațional, cu cât mai necesar ar fi acum după rezel, căci cu mult mai puțin sunt azi legile moralei, decât înainte de rezel. Poruncile dumnezeiești sunt azi cu desăvârșire călcate în picioare de omenire, zilnic să întâmplă furturi, omoruri atât la sate cât și la orașe.

Oameni, despre cari ai presupune că au caracter de Cato, să lasă corupți; femei, despre cari ai presupune onestitatea vechei Lucreții romane, să adevăresc pierdute și cu toate aceste, astfel de figuri imorale sunt la locul lor vechiu și sunt venerate de societate. Oamenii vorbesc despre ei, le știu tâlhăriile, însă închid ochii, căci deși cei ce-i vorbesc poate nu au acelea păcate, dar nu au tăria morală a-le spune păcatele, ori a-i boicota.

Motivul decădenței morale și mai tare sub rezel și după rezel este în primul rând, lupta pentru existență. Scumpetea a crescut în mod considerabil, iar oamenii nu bucurosi au renunțat la viața avută înainte de rezel, când ori ce om sărac sărguincios, și-a putut asigura un traiu cinstit, având banul valoare reală, azi numai relativă o are. Pe lângă scumpete, a con-

tribuit la demoralizarea vieții și lipsa de lucru. Omul fără lucru dar cu familie a furat să-și salveze familia de foame, văduva de rezel s'a făcut perdută de foame și aceasta s'a văzut mai ales pe unde au fost fronturi, când pentru o bucată de pâine se desonora. Așa s'a molipsit societatea atât la noi cât și în străinătate.

Că simțul religios întrucât a degenerat, numai sub revoluție s'a văzut, când pasiunile sălbatice ale poporului, mai ales a foștilor soldați, au putut erupe fără frică de răzbuinare, căci autoritățile erau la fel.

După cum ni se prezintă situația actuală, omul idealist ar trebui să despereze, deoarece ai cugeta, că numai poate fi reintoarcere la o viață mai bună. Și totuși, nu avem să disperăm. Aceleași simptome sunt acum, cași d. e. după revoluția franceză, ba în Rusia tocmai aceea: Robespierre s'a născut în Lenin, căci „nimic nu-i nou pe sub soare“.

Generația de azi e mai norocoasă decât generațiile anterioare cari au suferit de o asemenea pacoste cași noi azi, căci are o cetate tare, a cărei vitalitate nime nu o poate discuta, nime nu o invidiază, căci pe lângă că e săracă, fără aceasta cetate societatea modernă nu poate fi. *Aceasta cetate este școala.*

Biserica cu averile ei mari a fost invidiată și persecutată de Jacobinii francezi, iar în Rusia de tovarășii lui Lenin. Școala este o instituție nouă, o instituție modernă și democrată și nu-și are dușmanii ei, și aceasta instituție de va fi la înălțimea chemării sale, poate îndrepta morala societății, iar generația tineră o poate crește după placul ei, moral și religios.

Și acum să pune întrebarea: ce poate face școala pentru educația morală?

Învățătorul are două datorințe față de elevul său: a-l educa și a-l instrua. Il poate educa la atitudine cultă, la ordine, punctualitate, supunere, sirguință, împlinirea datorinței, să vorbească totdeauna adevăr, în general: il poate deda la virtuțile acestea, căci școala are putere sugestivă asupra elevului și dacă învățătorul îi stă în ajutor întru dezvoltarea acestor virtuți cu iubire, se poate spera, că aceste virtuți încolțite în sufletul copilului vor crește și vor fi statornice pe viața întregă.

Pentru cunoașterea bunei morale școala servește elevul prin instrucție. Sub instrucție se înțelege împărtășirea tuturor cunoștințelor chiar și admonițiunea, însuflețirea. Cea mai bună oară de instrucție este ocaziunea, căci servește pildă concretă spre estragerea moralei.

Pentru dezvoltarea caracterului și moralei cel mai bun obiect este studiul religiunii, care direct influențează omenirea. Orice vor zice francmasonii, comuniștii sau socialiștii, fără religiune, fără credință în D-zeu, nu poate un popor. Iacobinii cei mai infocați au declarat existența unei ființe superioare, Robespierre se credea, că el este aceasta ființă, iar comuniștii deși au persecutat biserica, mai târziu au transformat-o după principiile lui Tolstoi zic ei, căci au văzut, că spiritul religios nu-l pot stărpi din poporul rus.

Religiunea ca studiu, trebuie să ocupe locul prin-

cipal în toate categoriile de școli, căci numai morala religioasă are bază, cea convențională e foarte dubioasă și de scurtă durată. Îndeosebi noi Români, cari totdeauna am fost popor religios, trebuie să altoim adeverata credință dumnezeiască în copiii noștri, căci acestei credințe străbune putem mulțumi conservarea neamului nostru până în prezent. Fără tăria credinței nu-i permis să lăsăm elevul în valul vieții.

Tot în congresul din Londra a fost obiect de pertractat „studiul moralei“ cu escluderea obiectului religiunii din școală. Tendința aceasta israelită de a scoate studiul religiunii ca obiect obligator din școală, înlocuindu-l cu „studiul moralei“ e vechiu, isvorit din lojele francmasonice, dar spre lauda congresului, s'a pronunțat pelângă educația moral-religioasă cași bază a toată educația, despre care, cu altă ocaziune voi vorbi.

G. Oros.

Un cămin al învățătorilor în Oradea?

Învățătorii din acest județ desigur nu au uitat că în regimul trecut funcționa asociația învățătorilor din județul Bihor. Ca orice asociație de această categorie ea avea menirea de a consolida și a ajuta membrii ei atât moral cât și material. Din această asociație făceau parte și învățători români, quasi la impunerea autorităților școlare.

După preluarea imperiului Consiliul Dirigent a suspendat funcționarea acestei asociații, iar întreaga arhivă s'a preluat din partea autorităților, — nu știu școlare, ori administrative. Nu știu dacă s'a preluat și averea acestei asociații, știu însă, că la finea anului 1918 dispunea de o avere de circa 20.000 cor. și afară de aceasta are un imobil, donație a orașului Oradea complectată prin cumpărare.

Acest imobil avea destinația ca pe teritoriul lui să se construiască o casă a învățătorilor după felul celei din Cluj și Satu-Mare. Acest imobil stă azi părăsit și neutilizat de nimeni. Și cine nu este în curent cu valoarea de azi a imobilelor?

Aglomerarea de azi ce se constată la toate școlile secundare și în consecință la internatele aparținătoare acestora, scumpetea vieții externe trebuie să dea de gândit părinților și trebuie să dea de gândit învățătorilor, cari luptă cu mari neajunsuri la plasarea copiilor aduși la diferitele școli secundare precum și la academia de drept din acest oraș.

Pentru a ușora aceasta îngrijorare a învățătorilor nu este lucru greu. Inceputul este făcut de asociația învățătorilor și cu puțin spirit de jertfă chiar în interesul propriu în mai puțin de 2 ani învățătorii din județul Bihor ar putea să aibă un cămin propriu, unde ar putea să-și plăseze copiii.

Iată o problemă, de care va trebui să se ocupe adunarea asociației, ce se va ținea în primăvara acestui an.

Deocamdată un edificiu cât de modest ar putea satisface pentru moment nevoile de această natură. Natural lucrul întâiu ar fi adunarea capitalului necesar. Acest capital s'ar putea aduna prin contribuția învățătorilor ori odată pentru totdeauna drept cheltuieli de înființare, ori prin o contribuție permanentă printr-o cote fixate de adunarea generală. (Profesorii școlilor secundare au oferit și achitat deodată leafa pe o lună.)

O cât de mică contribuție din venitele serbărilor școlare, ale cooperativelor și băncilor populare conduse de învățători ar contribui mult la ridicarea acestui capital, care la urmă s'ar putea întregi și cu subvenție de stat exoperată de deputații din județ, cari la alegeri pun și trebuie să pună mult preț pe propaganda și sprijinul învățătorului și aceasta intervenție ar fi o mică și justă recompensă a serviciilor.

Și cum am zis, în acest chip învățătorii din acest județ în timp scurt pot să-și construiască un cămin al lor propriu pe imobilul ce-l au la dispoziție scăpând de grija ce-i preocupă dela 1 Septembrie și până la finea anului școlar.

Punem în discuție aceasta problemă, care trebuie să miște sufletul fiecărui învățător din acest județ. Îi rugăm ca fiecare să-și formuleze părerea și planul în această privință, pentruca la proxima adunarea generală aceasta problemă să se poată prezenta în toate amănuntele și să i se poată da o soluție definitivă și favorabilă părinților îngrijorați de soarta copiilor lor.

P. Coroiu.

PARTEA OFICIALĂ.

I.

Statutele

„Societății tinerimei“ din comuna .....

§. 1. Societatea se înființează pentru tinerimea trecută de 15 ani, care a terminat cursul școlar, și se numește Societatea tinerimei din .....

Sigilul societății va purta tot aceasta înscrispție și stema țării.

§. 2. Scopul societății este :

- a) a cultiva în tinerime sentimentul național și al vieții religioase-morale ; deprinderea la cinste și buna cuviință, la viață cumpătată și muncă ;
- b) răspândirea cunoștințelor folositoare ;
- c) încunjurarea cercetării cărciumelor și a altor localuri și ocazii demoralizatoare, și
- d) cultivarea armoniei sociale și a spiritului de întovărășire în cele bune.

În scopul acesta va înființa bibliotecă, va aranja conferințe, va organiza cor, care va de producții, concerte, va cânta la biserică și cu alte ocazii potrivite cu scopurile societății.

§. 3. Din cercul de activitate al societății se interzic cu desăvârșire chestiunile de ordin politic și confe-

sional, jocurile de noroc și întrebuintarea beuturilor spirtuoase.

§. 4. Societatea are membri activi, ajutători și fondatori.

a) Membru activ este ori care tânăr cu bune purtări, trecut de 15 ani, știutor de carte, care recomandat fiind de 2 membri și-a anunțat directorului societății intenția de a intra în șirul membrilor și se obligă a respecta statutele societății. Membri activi plătesc o taxă anuală de 1 Leu.

b) Membru ajutător poate fi ori care persoană onorabilă, care se obligă a plăti în favorul societății 5 lei la an.

c) Membru fondator poate fi acela, care plătește odată pentru totdeauna o taxă de 50.— Lei.

Membrii societății pot fi numai cetățeni români.

§. 5. Din $\frac{1}{2}$ a taxelor încasate dela membrii activi, ajutători și fondatori se formează fondul societății, iar restul și interesele împreună cu eventualele venituri, provenite din alte izvoare se pot întrebuinta pentru scopurile societății.

§. 6. Societatea își ține ședințele și distracțiile sale în localul școlii primare de stat, afară de orele de lecții, în timpul hotărât mai înainte de Comitet.

§. 7. Afacerile societății le rezolvă Comitetul ales din sânul membrilor activi împreună cu patronii.

Comitetul împreună cu funcționarii stă din 10 membri.

Funcționarii societății sunt: directorul, președințele, vicepreședințele, secretarul, casierul și bibliotecarul.

§. 8. Membrii comitetului și funcționarii se aleg pe timp de 3 ani în adunarea generală a tuturor membrilor, convocată spre acest scop la începutul anului școlar.

Tot în această adunare se stabilește și cenzurează bugetul societății.

§. 9. Directorul se alege totdeauna dintre membrii corpului didactic, iar ceilalți funcționari și membri ai comitetului se aleg din sânul membrilor activi cu excepția patronilor, cari se aleg dintre membrii fondatori și ajutători.

§. 10. Patronii societății dau mână de ajutor directorului și președintelui, supraveghează ordinea și buna purtare a tinerimii, dar în societate nu pot avea rol conducător sau activ afară de cazurile, când directorul îl roagă pe careva dintre ei să colaboreze la conferințele, producțiile și petrecerile aranjate de societate.

§. 11. Directorul convoacă ședințele comitetului și adunărilor generale anuale în cari însuși, chiar când este împiedecat prin un delegat al său prezidează, conduce dezbaterile, susține ordinea, enunță hotărârile, controlează executarea acestora și ține conferințe sau invită în acest scop alte persoane potrivite iar și de acele, car nu sunt membri ai societății. Tot directorul se îngrijește, ca societatea să corespundă cât mai bine chemării sale și o reprezintă în fața autorităților.

Directorul împreună cu președinții și patronii controlează purtarea membrilor.

§. 12. Președinții sunt datori ca împreună cu patronii să supravegheze buna purtare a membrilor în toate locurile publice și cu deosebire la petrecerile lor. Pe vinovați îi avertizează, iar cazurile mai grave le anunță comitetului.

§. 13. Secretarul redactează procesele verbale ale comitetului și adunărilor generale și toată corespondența societății. Autentificarea proceselor verbale o face directorul împreună cu doi (2) membri din comitet designați de el, iar corespondența o iscălește directorul și secretarul.

§. 14. Casierul administrează sub răspundere morală și materială averea societății. Achită cheltuețile ordonanțate de director și depune banii intrați la institutul designat de societate. La finea anului prezintă adunării generale socotelile anului expirat împreună cu actele justificative și bugetul anului următor.

§. 15. Bibliotecarul administrează biblioteca societății conform regulamentului și se îngrijește de înzestrarea ei.

§. 16. Comitetul discută și decide în toate chestiunile, cari privesc societatea, afară de cele rezervate adunării generale. În special în cercul său de competență, ca primirea membrilor noi, controlarea activității funcționarilor și a administrării casei, precum și purtarea membrilor ordinari. Pe cei vinovați îi pedepsește. Se îngrijește de aranjarea conferințelor, petrecerilor și producțiilor tinerimei; înființarea și înzestrarea bibliotecii; pregătirea bugetului și administrarea averii societății. Face propuneri adunării generale.

§. 17. Comitetul după ascultarea vinovaților ia în desbatere inviniurile aduse de către președinți și patroni contra purtării membrilor activi și dacă greșela comisă o găsește dovedită, hotărăște pedeapsa cuvenită. La ședință se cere prezența alor 3 patroni.

Comitetul poate hotări următoarele pedepse: avertisment, doană și eschiderea din societate pe un anumit timp.

Eschiderea nu poate fi mai lungă de un an Membru eschis pe 1 an, numai după o nouă anunțare și primire poate fi membru al societății.

Toate hotărârile comitetului se pot apela la adunarea generală.

Comitetul ține ședințe odată pe lună, iar dacă cere trebuința și mai de multe ori. În chestiuni disciplinare decide în ședințe secrete. La desbaterea altor chestiuni poate fi prezent ori cari membru dar fără drept la discuție și vot.

§. 18. Adunarea generală se ține odată pe an în cursul lunii Septembrie și extraordinare de câte ori cere trebuința.

Adunarea generală se convoacă prin publicațiuni afișate în localul societății, prin invitări individuale sau în alt mod potrivit.

Adunarea generală decide în toate chestiunile societății rezervate ei.

§. 19. Adunarea generală la propunerea comitetului poate premia pe acei membrii ordinari, cari s'au remarcat prin activitatea lor în cadrele societății.

§. 20. Adunarea generală poate aduce hotărâri valide fiind prezenți cel puțin $\frac{1}{4}$ a membrilor. La schimbarea statutelor și desființarea societății se cere cel puțin $\frac{1}{2}$ a membrilor. Dacă nu se prezintă membrii în număr cerut, adunarea se convoacă din nou după 8 zile când cei prezenți pot aduce hotărâri valide.

§. 21. În adunările generale hotărârile se aduc cu majoritate de voturi, dar când se decide asupra eschiderii unui membru, schimbării statutelor sau desființării societății se cer $\frac{3}{4}$ din voturile prezente. În caz de paritate decide votul directorului.

§. 22. Dacă societatea tinerimei nu se mai poate susține din cauza indiferenței constante se decide încetarea activității ei în mod provizor sau desființarea într'o adunare generală convocată anume spre acest scop prin invitări trimise la adresa fiecărui membru. Decisiunea se aduce cu majoritate de voturi. La adunare se cer să fie prezenți cel puțin $\frac{3}{4}$ a membrilor. Dacă nu se prezintă $\frac{3}{4}$ din membri, în curs de 1 lună se convoacă noua adunare, care fără considerare la numărul membrilor prezenți poate decide asupra încetării activității ori desființarea societății, cu majoritate de voturi.

Banii societății să depun spre fructificare la o instituție sigură sub îngrijirea eforiei școlii primare de stat până când societatea își reincepe activitatea ori se înființează altă societate nouă. Dacă aceasta nu se face în timp de 10 ani, banii și averea întreagă a societății se întrebuițează pentru scopuri școlare și de binefacere.

§. 23. Hotărîrea adunării generale referitoare la schimbarea statutelor, desființarea societății și în acest caz modul întrebuițării averii înainte de executare se înaintează prin revizorul școlar Ministerului Instrucțiunii.

§. 24. În cazul când societatea în activitatea sa, cu desconsiderarea scopului ar trece peste cercul său de activitate primejduind interesele statului ori ale membrilor, guvernul este îndreptățit a suspenda imediat activitatea și să ordoneze ancheta, în baza rezultatului căreia să-o desființeze definitiv sau sub greutatea desființării să-o îndrumeze la stricta observare a statutelor.

§. 25. Statutele societății să înainte a ză prin revizorul școlar spre aprobare Ministerului Instrucțiunii.

Dat în ..... la .....

Director :

Secretar :

Director General : (ss.) **Dr. Ion Matelu.**

* * *

Nr. 129—1923.

Aceste statute se comunică învățătorilor din județ în baza ordinului Ministerului Instrucțiunii, Directoratul General Cluj, ca statute tip la înființarea societăților tinerimei adulte.

E inutil a mai stărui asupra importanței acestor societăți menite a menține contactul între școală și tinerii eșiți de pe băncile școlii pentru a le augmenta cunoștințele și a le supraveghea viața particulară, influințând astfel asupra creșterii lor spre un caracter patriotic și moral.

În consecință dispunem, că aceste societăți să se înființeze în fiecare comună cel mult până la finea luni Martie crt.

Așteptăm, ca fiecare învățător să desfășoare o activitate intensă pe acest teren.

Cu ocazia inspecțiilor ne vom convinge cum s'a satisfăcut prezentului ordin.

Statutele se vor înainta pentru aprobare prin acest revizorat.

II.

Nr. 131—923

Aviz,

tuturor direcțiilor școlilor primare de stat.

Sunteți avizați, că elevii de confesiunea ebraică, cari cercetează școală de stat în zilele de Sâmbătă pe timpul serviciului divin pot fi dispensați de la prelegeri dacă o cer aceasta părinții lor sau rabinul local în scop de a le promova educația religioasă.

III.

Nr. 131—923.

Circular

tuturor școlilor primare de stat din județ.

În conformitate cu ordinul Nr. 68125 din 22 Decembrie 1921, al Ministerului Cultelor și Arte'or în sensul căruia cultului baptist i se lasă în statul nostru deplină libertate, dispunem că notele din religiunea baptisă date elevilor din școlile statului de catiheti baptiști confirmați de autoritatea lor confesională și a noastră și fiind cetățeni români să fie acceptate la clasificare și să fie considerate la promovarea lor.

IV.

No. 130—923.

Aviz.

corpului didactic primar de toate categoriile.

Vi se aduce la cunoștință, că dl. Inspector Gh. Stoinescu este delegat din partea Directoratului General de Instrucție din Cluj cu inspectarea școlilor de pe teritoriul acestui județ. Vă invit deci ca pre-

zentându-se în calitate aceasta la vre o școală să puneți la dispoziția d-sale toate actele și informațiile care le va cere dându-i în același timp prilej ca să se convingă despre progresul făcut cu elevii în școală.

Vă avizăm, că în același timp am început inspecția de iarnă și din partea noastră a organelor Revizoratului.

Revizor școlar.

Apel.

Cătră dd. învățători din județul Bihor.

Domnule Învățător!

Desigur ați auzit, că s'a înființat în Cluj Uniunea foștilor voluntari români din Rusia și Italia. Scopul acestei unii este încheierea legăturilor de camaraderie și ajutorarea reciprocă a acelor Români de inimă, cari în zile grele de bună voie au sărit în ajutorul României. În acest scop s'a înființat în Cluj o gazetă săptămânală: „Gazeta Voluntarilor“ al cărei abonament pe un an este 60 Lei, și este pe cale înființarea unei bănci a Voluntarilor: „Vatra Voluntarilor“.

De aceea cu onoare Vă rog, să binevoiți a consemna numele, ocupația și gradul tuturor foștilor voluntari aflați în comuna DV, și a-mi trimite de urgență lista lor pe adresa: Oradea-Mare, str. Sanislo 14.

Mulțumindu-Vă înainte pentru serviciul patriotic rămân.

Oradea-Mare la 1 Februarie 1924.

Director regional al învățământului.
Simion Gocan.

INFORMAȚIUNI

Rectificare. În datele statistice publicate în numărul trecut cu privire la colaboratorii revistei noastre s'a strecurat o greșală regretabilă, omițându-se numele harnicului dascăl Meletie Suciuc din Cheriuc, care ni-a trimis 3 articole spre publicare. Facem cuvenita rectificare.

Statutul funcționarilor este în pregătire. El a fost supus diferitelor categorii de funcționari pentru studiere. În urma observărilor făcute de reprezentanții singuratitelor asociații, corpul didactic și magistrații au fost scoși de sub dispozițiile acestui statut.

Terenuri pentru localități de școli în Transilvania. În urma intervenției Ministerului Instrucțiunii și Ministerului Agriculturii și Domeniilor a pus în vedere consilierilor agricoli din cuprinsul Ardealului și Banatului, ca din terenurile rezervate pentru trebuințe de interes general să se acorde fiecărei școli normale de băieți câte 10—15 jugăre și fiecărei școli normale de fete câte 10 jugăre, iar școlilor primare câte 5 jugăre.

Ministerul Instrucțiunii a luat măsura că toate înscrisurile exterioare și interioare la toate școlile din provinciile alipite să fie făcute în românește.

*

Inspecție. D-l inspector. I. Jordache se află în județul nostru, unde inspectează școlile primare.

*

Diplome false În legătură cu mișcarea studenților universitari s'a constatat, că la universități în timpul din urmă au intrat mulți indivizi în urma unor diplome false și în baza unor certificate eliberate de 2—3 martori, cari dovedesc absolvirea anumitor studii. Așa numita conjunctură se validează și la școli. Ministerul a luat măsura de represalii.

*

A. S. Elena Principesa Moștenitoare a luat inițiativa înființării unui spital de copii în București și în acest scop face un apel către toți oamenii de bine și în special către preoți și învățători pentru a aduna fondurile necesare

*

Leafă pe luna Februarie încă nu e ordonanțată. La inspectoratul din Cluj s'au luat dispoziții, ca ordonanțarea să se facă numai după 15 a lunii.

*

Termenul examenelor de echivalare s'a prelungit pentru toate categoriile de învățători până la finea anului 1923. Acest examen au să-l presteze toți învățătorii, cari au absolvat școală normală (proparandie) cu limba de propunere maghiară, fie de stat fie confesională, dacă în diplomă nu au notă din limba română.

*

Nenorocire. Harnicul învățător *Pop Terenție* din Corbești a căzut jertfă unei nenorociri. A fost împușcat la o vânătoare, murind pe loc. Ucigașul a fugit prin păduri. În urma decedatului a rămas o văduvă cu 5 copii fără nici un sprijin. Învățătorul nu avea drepturile regulate la fondul de pensii. Colegul Mangra din Ceica întreprinde o colectă pentru ajutorarea orfanilor. Apelăm și noi la colegi, rugându-i să ajute din puterile lor pe nenorociții năpăstuiți.

CARTI ȘI REVISTE.

„Cuvinte din Bihor“ de Gh. Tulbure. Am anunțat în nr. trecut apariția acestui interesant volum din condeiul dlui Revizor școlar. În loc de orice altă recenzie, ne mulțumim să dăm aici aprecierea alor doi profesori deopotrivă de cunoscuți cercurilor noastre învățătorești.

lată părerea dlui director al școlii normale din localitate :

„Sunt rupte din inima unui Român, care a venit aici în Bihor să cheme pe cei ce au stat în lanțuri, la viață nouă. El știe că : „Unirea nu s'a săvârșit numai prin silințele contemporanilor, ci prin voia și suferința acelor generații de înaintași, cari dorm în vechi și în proaspete morminte“.

„Noi am răbdat și am crezut“ sunt cuvinte cari povestesc o mare și sublimă poveste și din care contemporanii ar putea învăța mult.

Până și Crișurile : „Ajungând în apele gălbui ale Tisei ungurești, ele-i vor șopti cu fiori de mândrie : noi venim din altă țară !“ Cuvintele D-lui Tulbure sunt glas de sbucium atunci când chiamă țărănimea bihoreană, arătându-i cine i-au fost stăpânii și cine îi sunt frații, „Glasul sufletului (pe care stăpânii nu l-au putut lua). ne cheamă acum pe toți să frângem zăvoarele și să eșim din întunerecul temniței.“

Cuvintele D-lui Tulbure au fost spuse într-o vreme în care norii mai stau deasupra acestui Bihor într-o vreme în care ceice căutau să se ridice, aveau nevoie de asemenea cuvinte.

Cuvintele acestea închid în ele un interes mai universal românesc, astfel că ele pot fi izvor de lumină și de simțire pentru orice timpuri.

Prin ele vorbește instinctul neamului, prin ele străbat raze de căldură frățească. În aceste timpuri de multă nesocotință din partea unora și de multă trudă din partea altora, cuvintele D-lui Tulbure sunt bine venite pentru cei ce știu să le asculte. Prefața poetului redeşeptării noastre, nu este decât o acompaniere caldă ; cuvintele D-lui Tulbure sunt un cântec frumos“.

G. B.

Un alt bărbat de școală, actualmente prefectul județului nostru se exprimă în următoarele :

România L. S. Prefectul Județului Bihor. Oradia-mare, la 29 Ianuarie 1923, Nr. 469/923.

Domnule Revizor, Am primit adresa Dv. și un exemplar din volumul „Cuvinte din Bihor“. Vă rog să primiți expresiunea viilor noastre mulțumiri și asigurarea sprijinului nostru. Am recomandat cartea Dv. dlor primpretori, la Primării și la Prefectura de Poliție. Cu speranța, că veți continua opera Dv. culturală cu aceeași râvnă, punând însușirile Dvoastre literare în slujba neamului, Vă rog să primiți asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni. Prefectul județului și a orașului : (ss.) **Peter.**

Din partea noastră socotim, că orice comentariu este de prisos. Autorul, ca scriitor publicist, ca om de ideal și ca factor de cultură, este mult mai bine cunoscut, decât să mai aibă nevoie de recomandare. De aceea credem, că întreg corpul nostru didactic va grăbi să-și procure broșura aceasta de propagandă națională, care

nu este iertat să lipsească din nici o bibliotecă și de pe masa nici unui bihorean conștient. Învățătorii, cari doresc să o aibă să ne anunțe prin o carte poștală, ca să le-o expediem deodată cu „Școala Nouă“. Prețul unui exemplar e 25 Lei + 1 leu porto, care se poate achita anticipat sau ulterior.

*

Istoria Românilor (Román Nemzet Története) de Condrea—Kovats. Cluj „Minerva“. Carte recomandată de Directoratul General pentru învățătorii, cari dau examen de echivalare.

*

Școala Bănățeană organul Asociației învățătorilor din Caraș Severin, Caransebeș. Anul II. Nr. 1—2 din 1—15 Ianuarie. Un număr 5 lei.

* * *

Carti și Reviste. A apărut în editura „Cartea Românească“ :

Biblioteca agricolă populară :

Nr. 1. *Pământul și cunoașterea lui* de Ion. G. Botez.

Nr. 2. *Plantați pomi roditori* de D. I. Ștefănescu.

Nr. 3. *Semănați luțernă*, de A. D. Carabelea.

Nr. 4. *Omiriile* de Wilhelm Knachtel.

Nr. 5. *Calul, viața și îngrijirea lui*, de dr. Popescu-Daia.

Nr. 6. *Viermele de mătase*, de T. A. Bădărău.

Cunoștințe folositoare :

Nr. 7. *Dobrogea*, de dr. C. Bratescu.

Nr. 12. *Viermii de mătase*, de T. A. Bădărău.

Nr. 13. *Oftica (tuberculoza)* de dr. E. Gheorghiu. Prețul Lei 2.

Pagini din scriitorii români :

Nr. 109—110, B. P. Hașdeu, Ioan Vodă cel Cumplit.

Nr. 111—112, Anton Pan. O șezătoare la țară.

Nr. 113—114 Anton Pan, Cântece de stea. Prețul Lei 2.

Cuprinsul.

Cercurile culturale	G. Tulbure.
Educația națională	G. Bota.
Câteva cuvinte asupra pregătirii învățătorilor	Un învățător.
Apărarea națională	* *
Superstiții în școală	M. Suciu.
Școala și educația morală	G. Oros.
Un cămin al învățătorilor în Oradea ?	P. Coroiu.
Partea oficială	* *
Informații	* *
Carti și reviste	* *

